

Resultat från inventeringar av kungsörn i Sverige 2013

Nationell sammanställning av länsstyrelsernas inventeringar

Version 1.0
Utgivningsdatum 2013-12-19

Rapporten är skriven av Viltskadecenter som har Naturvårdsverkets uppdrag att årligen sammanställa länsstyrelsernas resultat från inventeringen av kungsörn.
Författare: Maria Levin

Omslagsbild: Ung kungsörn
Foto: Le Carlsson

Denna rapport kan beställas från Viltskadecenter, Grimsö forskningsstation,
730 91 Riddarhyttan. Telefon 0581-920 70. Den kan även laddas ned som pdf-
dokument från Viltskadecenters webbplats: www.viltskadecenter.se

ISBN: 978-91-86331-56-6

Innehåll

Inledning	2
Metodik	2
Organisation	3
Resultat	4
Tabeller och figurer	5
Litteratur	7

Inledning

Riksdagen har beslutat att björn, järv, lo, varg och kungsörn skall finnas i så stora antal att de långsiktigt finns kvar i den svenska faunan och även kan sprida sig till sina naturliga utbredningsområden. I propositionen Sammanhållen rovdjurspolitik (prop. 2000/01:57), som har antagits av Riksdagen (protokoll 2000/01:88) anges olika mål för storleken på rovdjursstammarna. Målen uttrycks i *antal årliga föryngringar*, vilket för björn, järv, lo och varg innebär antal honor som föder ungar varje år och för kungsörn antal årliga *häckningar*. För kungsörn är miniminivån 600 årliga häckningar i landet.

Länsstyrelserna i län som omfattas av renskötselområdet har sedan 1996 haft det regionala ansvaret för inventeringen av kungsörn, liksom för björn, järv, lodjur och varg. Sedan 2002 har samtliga landets länsstyrelser detta ansvar. I denna rapport redovisas en nationell sammanställning av länsstyrelsernas inventeringsresultat beträffande antalet kända kungsörnhäckningar som registrerades 2013.

Föreliggande rapport är *inte* en populationsuppskattning av Sveriges kungsörnsbestånd.

Metodik

Viltskadeförordningen (2001:724) samt Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn (NFS 2007:10) reglerar inventeringsverksamheten i detalj. I NFS 2007:10 anges bland annat vilka inventeringsmetoder och vilka kriterier som ska användas vid kvalitetssäkring och för att fastställa antalet häckningar.

Inventeringsarbetet är främst inriktat på att fastställa antalet häckande par av kungsörn. Fastställandet av antalet häckande par grundar sig på lokalisering av kungsörnsrevir och besök vid tidigare kända kungsörnsbon. Områden med tidigare kända häckningar av kungsörn besöks regelbundet under häckningssäsongen (mars – augusti). Därtill besöks i möjligaste mån områden som bedöms kunna hysa häckande kungsörnar, men där man sedan tidigare inte känner till något revir. Samtliga län har inte genomfört någon

systematisk inventering, men har beredskap för insatser genom kommunikation med kungsörnsgruppen och lokala ornitologer.

En häckning bedöms som *Häckning med okänt resultat* om unge konstateras i boet före den 1 juni, varefter inget återbesök har gjorts och som *Lyckad häckning* om levande unge konstateras i boet efter 1 juni eller om flygg unge med minst en vuxen örn observeras i känt revir innan 15 september. En häckning bedöms som *Misslyckad häckning* om ingen unge, död unge, rötägg eller rötäggsrester konstateras i ett senare besök vid ett bo där det tidigare konstaterats ruvande fågel, ägg eller unge. Antalet redovisade kända revir omfattar även historiska revir och således områden där det idag inte finns kungsörnar. Antalet kontrollerade och besatta revir ger en rättvisare bild dels på inventeringsinsatsen och även status på populationen.

Vad som ska räknas till "renskötselområdet" är oklart i Västernorrlands län. De redovisar resultatet från länets två nordligaste kommuner (Sollefteå och Örnsköldsvik) som innehåller ca 80-90 % av länets renar vintertid.

Organisation

Länsstyrelsernas ansvar för inventeringen omfattar planering, genomförande, dokumentation, sammanställning och utvärdering. I området väster om odlingsgränsen i Norrbottens och Västerbottens län och motsvarande fjäll och fjällnära områden i Jämtlands län är det främst länsstyrelsernas fältpersonal som genomför fältarbetet. Öster och söder därom är det framför allt kungsörngrupper som genomför fältarbetet på uppdrag av respektive länsstyrelse. Länsstyrelserna redovisar det material de haft tillgång till och kunnat styrka utifrån de kriterier som satts upp nationellt. Viltskadecenter gör årligen en nationell sammanställning av länsstyrelsernas uppgifter. I detta material ingår det som kungsörnsgrupperna gjort på uppdrag av länsstyrelserna.

Resultat

2013 redovisas totalt 164 häckningar av kungsörn i Sverige (tabell 1 och figur 2). Av dessa var 125 *lyckade* och 38 *misslyckade*. För en häckning var resultatet okänt. De totalt 164 häckningarna var fördelade på 13 län. Flest häckningar konstaterades i Norrbottens och Gotlands län (44 respektive 41 st), sedan är glappet relativt stort till Jämtlands och Västerbottens län med 23 respektive 19 häckningar. 2013 återfanns endast hälften av häckningarna inom renskötselområdet, jämfört med två tredjedelar tidigare år.

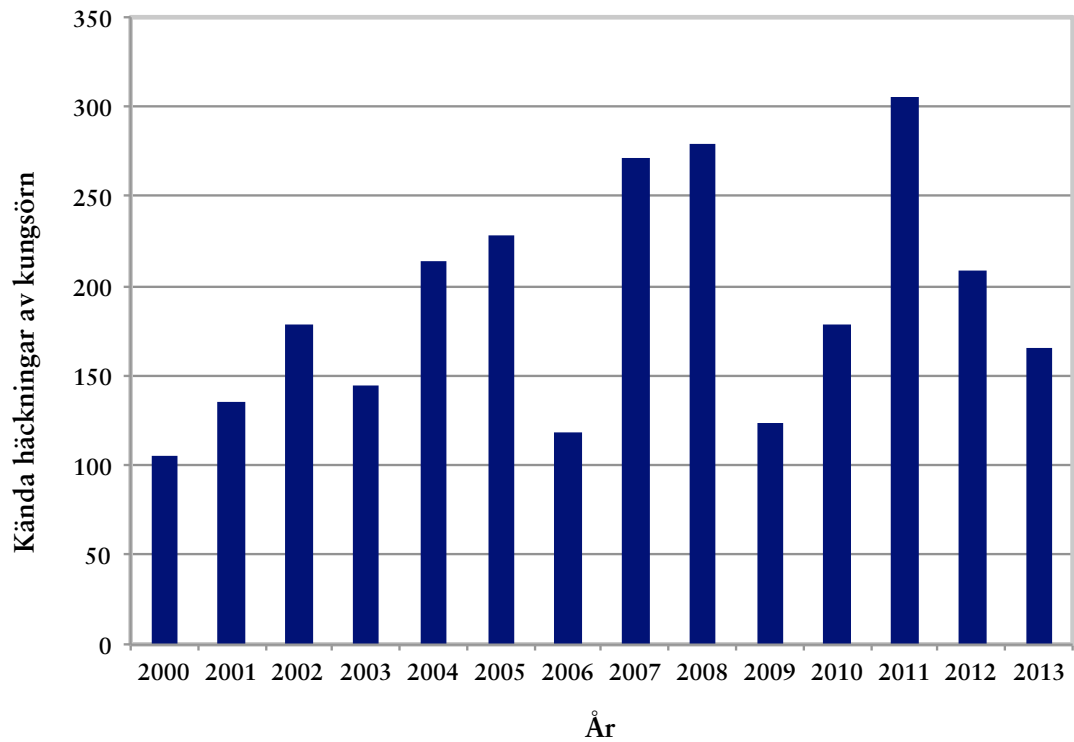
Under åren 2000 – 2013 har antalet registrerade häckningar varierat mellan 105 st (år 2000) och 305 st (2011) (figur 1). Kategorin *Misslyckade häckningar/Avbrutna häckningar* började användas inventeringssäsongen 2005. Sådana häckningar räknades tidigare in i kategorin *Lyckade häckningar*.

Tabeller och figurer

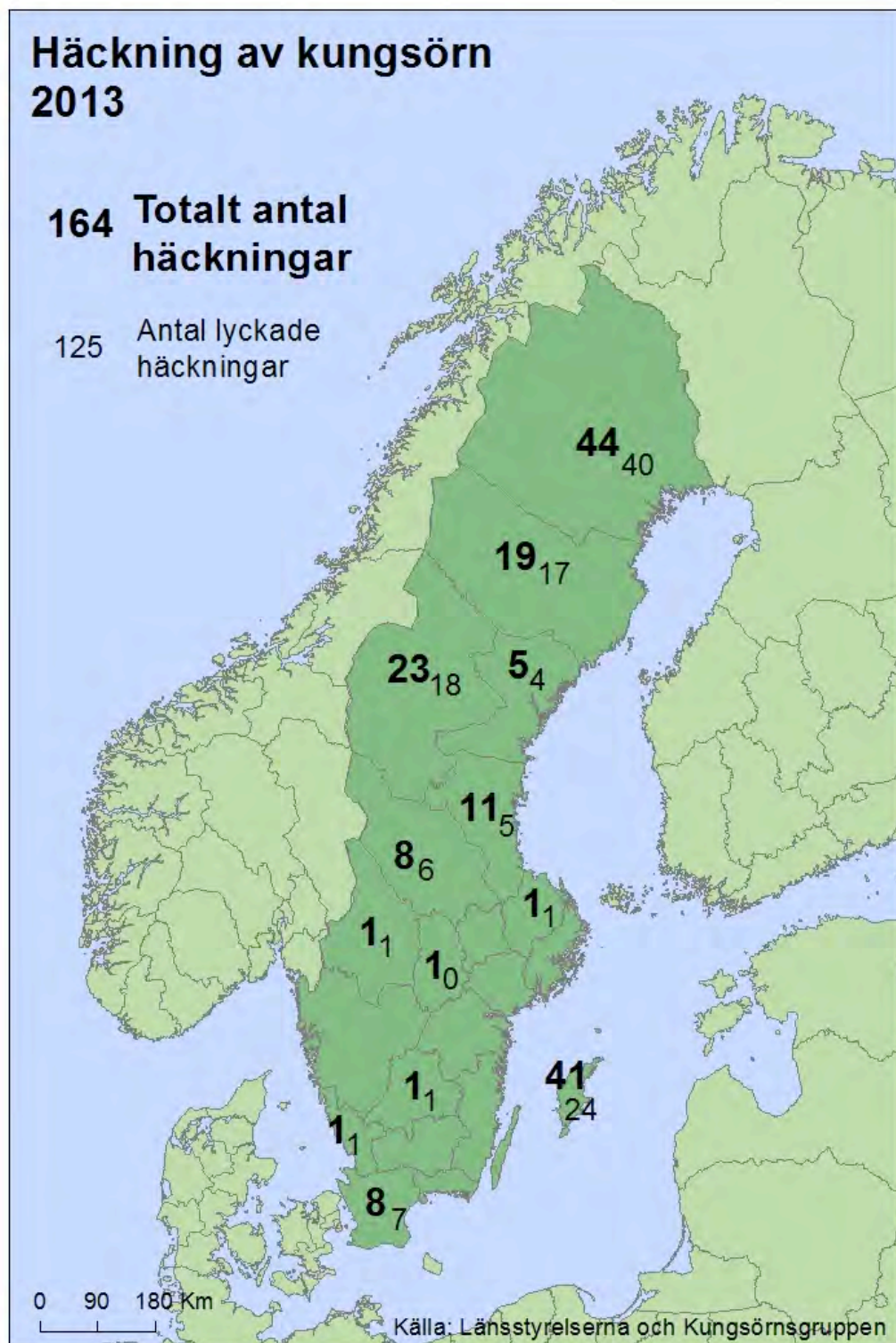
Tabell 1. Antal lyckade häckningar, häckningar med okänt resultat och misslyckade häckningar av kungsörn inom och utanför renskötseområdet samt totalt i Sverige 2013

Län	Antal häckningar 2013				Revir 2013		
	Lyckade	Okänt resultat	Misslyckade /Avbrutna	Totalt	Redovisade besatta revir	Besökta (kontrollerade)	Kända revir
Stockholm	0	0	0	0	0	0	0
Uppsala	1	0	0	1	2	2	2
Södermanland	0	0	0	0	2	2	2
Östergötland	0	0	0	0	1	2	3
Jönköping	1	0	0	1	3	4	4
Kronoberg	0	0	0	0	4	6	6
Kalmar	0	0	0	0	2	2	2
Gotland	24	0	17	41	55	56	57
Blekinge	0	0	0	0	0	0	0
Skåne	7	0	1	8	8	8	9
Halland	1	0	0	1	1	3	3
Västra Götaland	0	0	0	0	0	0	0
Värmland	1	0	0	1	7	7	7
Örebro	0	0	1	1	1	1	1
Västmanland	0	0	0	0	0	0	0
Dalarna	6	1	1	8	39	56	57
<i>Varav i rensk.omr.</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>8</i>	<i>11</i>	<i>12</i>
Gävleborg	5	0	6	11	21	24	24
Västernorrland	4	0	1	5	50	51	61
<i>Varav i rensk.omr.</i>	<i>4</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>5</i>	<i>29</i>	<i>30</i>	<i>40</i>
Jämtland	18	0	5	23	47	131	141
Västerbotten	17	0	2	19	86	157	183
Norrbottn	40	0	4	44	110	241	241
Hela landet	125	1	38	164	439	753	803
<i>Varav i rensk.omr.</i>	<i>79</i>	<i>1</i>	<i>12</i>	<i>92</i>	<i>280</i>	<i>570</i>	<i>617</i>
<i>Varav utom rensk.omr.</i>	<i>46</i>	<i>1</i>	<i>26</i>				

Källa: Länsstyrelserna och kungsörnsgrupperna

Figur 1. Det totala antalet häckningar (inkl. lyckade häckningar, häckningar med okänt resultat och misslyckade häckningar) registrerade av kungsörnsgrupperna och länsstyrelserna 2000-2013.

Figur 2. Antal häckningar av kungsörn 2013. Siffran med fet stil anger totalt antal häckningar och den lägre siffran anger hur många av dem som var lyckade.

Viltskadecenter är ett serviceorgan för myndigheter, organisationer, enskilda näringsidkare och allmänheten. Centret arbetar på uppdrag av Naturvårdsverket och tillhör Sveriges Lantbruksuniversitet. Viltskadecenter bistår bland annat med information om förebyggande åtgärder för att förhindra skador från fredat vilt.

Viltskadecenter, Grimsö Forskningsstation, SLU, 730 91 Riddarhyttan

www.viltskadecenter.se

ISBN: 978-91-86331-56-6